

12.4.2017

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

PL 28

00023 Valtioneuvosto

Uudenmaan ELY-keskuksen lausunto

Viite: VM/504/03.01.00/2017

**Lausunto maakuntien rahoitusta koskevan lakiluonnoksen (HE 15/2017)
täydentämiseksi**

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoa luonnoksesta hallituksen esityksen (15/2017 vp) täydentämiseksi maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi. Uudenmaan ELY-keskus on tarkastellut lakiluonnosta erityisesti Kasvupalveluita koskevan Uudenmaan erillisratkaisun näkökulmasta.

Yleistä

Uudellamaalla kasvupalvelutehtävät on tarkoitus siirtää pääkaupunkiseudun erillisratkaisun myötä perustettavalle kasvupalveluiden kuntayhtymälle. Kasvupalvelutehtävien siirtoa kuntayhtymälle on perusteltu sillä, että tällä tavoin on mahdollisuus karsia kuntien kanssa päällekkäisiä palveluita ja saada synergiaetuja. Edellytys päällekkäisten tehtävien karsimisella on tietenkin se, että myös kunnat siirtävät vastaavat tehtävät kuntayhtymälle. Tämä on koko uudistuksen lähtökohta ja perusolettamus. Mikäli kunnat (erityisesti Helsinki, Espoo ja Vantaa) siirtävät omat maahanmuutto-, työllisyys- ja yrittäjyyspalvelunsa kuntayhtymälle, mahdollisia kustannussäästöjä voi syntyä pidemmällä aikavälillä. Päällimmäisenä tavoitteena tulee asiakasnäkökulma niin, että asiakkaan tarvitseman palvelukokonaisuuden muodostaminen hänelle on helpompaa ja selkeämpää kuin ennen uudistusta.

Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan rahoitusta allokoitaessa tulisi ottaa huomioon yleinen kustannustason nousu silloin kun käynnistetään uutta toimintatapaa ja palveluja siirretään hankittavaksi markkinaehtoisesti. Arvioimme, että kuntayhtymän henkilöstöön ja kasvupalveluihin kohdentuvat kustannukset tulevat kasvamaan nykyisestään erityisesti uuden toimintavan ensimmäisinä vuosina. Mahdolliset säästöt tulevat vasta useita vuosia myöhemmin kun markkinatoimijat ovat löytäneet asemansa ja kilpailukykyisen hinnoittelutason. Näin ollen nykytasoinen rahoitus ei tule riittämään uudessa toimintaympäristössä.

Siirtyvien tehtävien nykyinen rahoitus ja henkilöstö

ELY-keskuksesta siirtyvien tehtävien toimintamenojen rahoituksen täysimääräisellä siirtämisellä niin maakuntiin, Luova-virastoon, kasvupalveluihin kuin Trafiinkin, tulee varmistaa, että henkilöstöä ei tarvitse siirtovaiheessa supistaa. Päinvastoin, mikäli osa ELY-keskusten keskitetyistä toiminnosta purkautuu, tarvitaan tehtävien hoitamiseen nykytasolla enemmän resurssia kuin nykytilanteessa. Eri toimintoihin jakautuva resurssi tulee suhteuttaa siirtyvän henkilöstön määrään.

Rahoituksessa tulee huomioida, että nykytilanteessa toiminnan rahoitus muodostuu kunkin vuoden talousarviossa myönnettyjen määrärahojen lisäksi myös edellisiltä vuosilta siirtyneistä määrärahoista. Näitä edellisiltä vuosilta siirtyneitä määrärahoja oli vuonna 2016 käytettävissä yli 350 milj. euroa. Siirtynyt määräraha on yleensä suurelta osin edellisenä vuotena sidottua rahaa, mutta sitä tarvitaan kuluvana vuonna edellisinä vuosina tehtyjen sidontojen maksatuksiin. Rahoituslakiluonnoksesta puuttuu säännös ELY-keskuksia ja TE-toimistoja koskien siirtyvien määrärahojen kohtelusta vuodelta 2018 osana uusien maakuntien v. 2019 rahoitusta.

Maksullisen toiminnan tuottoja ei tule ottaa huomioon kasvupalvelurahoitusta allokoitaessa, mikäli ne eivät suoraan kohdistu kasvupalveluihin. Jos siis ELY-keskuksilta ja TE-toimistoilta siirtyvien tehtävien rahoitus pohjaa määriteltäessä huomioidaan vain kunkin vuoden talousarviossa myönnetty määrärahat ja yliarvioidaan tulot, syntyy ao. tehtävien hoitamiseen kuntayhtymässä jo lähtökohtaisesti merkittävä vaje. Lisäksi tulee huomioida, että tulot allokoituvat uudistuksen jälkeen uudella tavalla, millä on vaikutusta uusien käynnistyvien entiteettien rahoitukselliseen asemaan.

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten kautta ohjautuu rahoitusta yleisperusteluissa mainittujen momenttien lisäksi sosiaali- ja terveysministeriön momenteilta 33.20.50 ja 33.20.51. Työvoima- ja yrityspalveluiden osittainen rahoitus STM momenteilta 33.20.50, 33.20.51 ja 33.20.52 on kahden vuoden kokeilu ja päättyy vuoden 2018 lopussa. Koko Suomeen STM:n momenteilta rahaa on jaettu ELY-keskuksille 247,5 milj. eur, josta Uudenmaan osuus on 60,7 milj. eur. Tällä rahoitukselle rahoitetaan kokeilun ajan yli puolet palkkatuki- ja starttirahapäätöksistä ja loput maksetaan työllisyysmäärärahoista TEM momentilta 32.30.51. Aikaisemmin palkkatuen ja starttirahan koko rahoitus tuli kokonaan TEM momentilta 32.30.51. STM:n momenteilta maksettava osuus tulee ehdottomasti jatkossa ottaa huomioon kasvupalveluihin kohdentuvaa rahaa määriteltäessä, koska muutoin kasvupalveluiden rahoitus pohja ei ole riittävä. Uudenmaan osalta tämä STM osuus (60,7 milj. eur) tulee siirtää perustettavalle kuntayhtymälle. Kuntayhtymää ei ole mainittu luettelossa, jossa on mainittu ne virastot, joille lakkautettavien ELY-keskusten tehtävät siirtyvät.

Lisäksi huomioitavaa on, että Uudellamaalla arviolta noin 30 henkilöä ELY-keskuksen virkailijoita siirtyy työskentelemään kuntayhtymälle. Tätä ei ole huomioitu kasvupalvelurahoitusta laskettaessa ja tekstissä on maininta vain TE-toimiston toimintamenoista. Uudenmaan ELY-keskus ehdottaakin, että myös näiden henkilöiden palkkauskustannusten osuus siirtyy kuntayhtymälle tehtävien myötä.

ELY-keskuksissa on lisäksi henkilöstöä palkattuna YM:n ja MMM:n erillismomenteilla, jotka ovat siirtymässä osaksi maakuntien yleiskatteellista rahoitusta. Erillismomenteilla palkattu henkilöstö työskentelee maakuntiin siirtyvissä keskeisissä tehtävissä, mm. pohjavesi- ja vesitaloustehtävissä. Näiden tehtävien hoidon kannalta on tärkeää, että määrärahan ja sitä kautta vaadittavan asiantuntijuuden siirto turvataan uudistuksen yhteydessä.

Esityksestä jäi epäselväksi, miten Uudenmaan kasvupalveluiden mahdollinen lisärahoituksen tarve voidaan hoitaa, mikäli kuntayhtymälle myönnetty määrärahat eivät riitä koko vuodeksi. Nykyisellään lisärahoitusta on ollut mahdollista hakea eduskunnan lisäbudjetin kautta. Epäselväksi jää, rahoittaako tätä vajetta jatkossa kuntayhtymään kuuluvat kunnat vai valtio?

Kuntayhtymän tulisi pystyä reagoimaan rahoituksella mahdollisesti pikaisestikin muuttuviin työllisyys- ja maahanmuuttotilanteisiin. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää selvittää, miten ja mistä lisärahoitusta olisi saatavilla.

Työ- ja elinkeinoministeriön pääluokasta puuttuu maininta EGR –rahoituksesta.

Maakunnille osoitettavan rahoituksen riittävyys kokonaisuutena ja muutuskustannukset

Suoriin muutuskustannuksiin on varattu valtion vuoden 2017 talousarviossa määrärahaa Maakunta- ja sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelun ja toimeenpanon tuki ja ohjaus (siirtomääräraha 3 v) -momentille yht. 31,3 milj. eur. Uudenmaan ELY-keskus näkee, että kuntayhtymän kasvupalveluiden valmisteluun tulisi varata rahoitusta.

Kasvupalvelukerroin

Rahoituksen jakokriteerinä työttömien työnhakijoiden osuus ei kannusta mielestämme vähentämään työttömien työnhakijoiden määrää, koska maakunta/kuntayhtymä saa sen perusteella rahoitusta.

Kasvupalvelukerrointa määriteltäessä ei ole otettu huomioon ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden määrää. Vuoden 2017 Uudellemaalle myönnetystä 51-momentin työllisyysmäärärahoista (98 255 000 eur) kolmasosa (33 000 000 eur) on kohdistettu kotoutumis- ja luku- ja kirjoitustaidonkoulutuksiin sekä tälle kohderyhmälle suunnattuihin asiantuntija-arviointeihin. Uudellamaalla on noin 50 %:a koko Suomen ulkomaalaisista työttömistä työnhakijoista ja tämän kohderyhmän palvelut tulee pystyä säilyttämään nykytasolla.

Koska koko erillISRatkaisun keskeinen peruste on maahanmuuttajien palvelun merkittävä osuus ja koska erillISRatkaisu käsittää kolmanneksen koko valtakunnan työvoimapalveluista, on epäloogista että maahanmuuttaja-asiakkaiden määrää ei ole huomioitu rahoitusta laskettaessa.

Uudenmaan ELY-keskus ehdottakin, että ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden osuus otetaan huomioon kasvupalvelukerrointa laskettaessa. Ehdotuksemme painoarvoista ovat seuraavat:

Työttömät työnhakijat (painoarvo 55 %),
Ulkomaalaiset työttömät työnhakijat (painoarvo 5 %),
Työttömyysaste (painoarvo 15 %) ja
Toimipaikkojen määrä (painoarvo 25 %).

Näin laskettuna Uudenmaan suhteellinen osuus säilyisi myös nykytasolla ja pystyisimme turvaamaan myös ulkomaalaisten työttömien työnhakijoiden palvelut sekä kotoutumisen.

Sote-rahoitus

Rahoituksen riittävyttä on Uudenmaan ELY-keskuksen näkemyksen mukaan nykytilanteessa mahdotonta arvioida, koska vielä ei tiedetä kunnista siirtyvien henkilöiden määrää eikä kiinteistöistä maakunnalle aiheutuvia kustannuksia. Lisäksi tulee ottaa huomioon tutkimustoiminta, jota tehdään yliopistosairaalapaikkakunnilla.

UUDENMAAN ELY-KESKUS

Petri Knaapinen

Ylijohtaja

UUDENMAAN TE-TOIMISTO

Pirjo Krokfors

Palvelujohtaja, johtajan po.

